

УДК 311:[005.52+330.352]:338.48+640.4(477)

JEL Classification: C18, L83, O21

DOI: 10.31767/nasoa.1-2026.02

А. В. САВИЦЬКИЙ,

аспірант,

Національна академія статистики, обліку та аудиту,

e-mail: aaartem@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9243-3243>

Методичні підходи до формування статистичного забезпечення управління туристично-готельним комплексом України

У статті обґрунтовано методичні підходи до формування статистичного забезпечення управління туристично-готельним комплексом (ТГК) України в умовах цифровізації економіки, зростання ролі даних і посилення глобальної конкуренції на ринку туристичних послуг. Акцентовано увагу на тому, що ефективність управлінських рішень у сфері туризму і гостинності безпосередньо залежить від якості, повноти, достовірності, своєчасності статистичної інформації та можливостей міжнародної порівнянності на макро- і мікрорівні.

Проаналізовано міжнародні методологічні стандарти туристичної статистики («Міжнародні рекомендації щодо статистики туризму – 2008», «Сателітні (супутникові) рахунки туризму: рекомендовані методологічні рамки – 2008»), а також підходи Євростату до гармонізації та уніфікації статистичних показників розвитку ТГК. Визначено роль офіційної статистики у формуванні інформаційної бази управління ТГК та окреслено її обмеження щодо задоволення сучасних управлінських потреб суб'єктів господарювання.

Систематизовано ключові принципи формування статистичного забезпечення ТГК: повнота, достовірність, своєчасність, інтегрованість і міжнародна порівнянність даних. Обґрунтовано необхідність поєднання офіційної статистики, внутрішньої управлінської звітності та аналітичних інструментів для формування цілісної системи показників розвитку ТГК України. Показано, що впровадження інтегрованого статистичного підходу створює передумови для підвищення обґрунтованості управлінських рішень і конкурентоспроможності галузі.

Ключові слова: туристично-готельний комплекс, статистичне забезпечення, управління, міжнародні стандарти, туристична статистика, Україна.

A. V. SAVYTSKYI,
Postgraduate Student,
National Academy of Statistics, Accounting and Audit,
e-mail: aaartem@gmail.com,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9243-3243>

Methodological Approaches to the Formation of Statistical Support for Management of the Tourism and Hospitality Sector of Ukraine

The article substantiates methodological approaches to the formation of statistical support for the management of the tourism and hospitality sector of Ukraine in the context of economic digitalization, the increasing importance of data, and intensified global competition in the tourism services market.

It is emphasized that the effectiveness of managerial decision-making in the tourism and hospitality sector depends on the quality, completeness, reliability, and timeliness of statistical information, and the possibilities for international comparability at macro- and micro-level.

The analysis covers international methodological standards of tourism statistics (International Recommendations for Tourism Statistics 2008, and the Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008), as well as Eurostat approaches to the harmonization and unification of statistical indicators measuring the development of the tourism and hospitality sector. The role of official statistics in creating an information base for management is determined, and its limitations in meeting modern managerial needs of economic entities are outlined.

The central principles underlying information and analytical support for the tourism and hospitality sector are highlighted: completeness, reliability, timeliness, integration, and international comparability of data. The necessity of combining official statistics, internal management reporting, and analytical tools to create an integrated system of indicators for the development of the tourism and hospitality sector in Ukraine is substantiated. It is shown that the implementation of an integrated information and analytical approach is crucial for improving the validity of managerial decisions and enhancing the competitiveness of the industry.

Keywords: *tourism and hospitality sector, statistical support, management, international standards, tourism statistics, Ukraine.*

Постановка проблеми. Сучасний розвиток туристично-готельного комплексу (ТГК) України відбувається в умовах посилення глобальної конкуренції, цифровізації економіки та зростання ролі інформації у процесах управління. За таких умов ефективність функціонування суб'єктів туристично-готельного бізнесу та результативність державної політики у сфері туризму значною мірою залежать від якості статистичного забезпечення управління, що слугує інформаційною основою для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень. Міжнародна практика свідчить, що ключову роль у

цьому процесі відіграє система туристичної статистики, побудована відповідно до уніфікованих методологічних стандартів [1, 2].

У зв'язку з цим постає науково-практична проблема формування цілісної, інтегрованої системи статистичного забезпечення управління ТГК України, яка поєднуватиме офіційну статистику, міжнародні методологічні стандарти та сучасні аналітичні підходи й відповідатиме потребам управління в умовах цифрової трансформації економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика статистичного забезпечення управління ТГК ґрунтується на поєднанні міжнародних методологічних стандартів туристичної статистики та національних підходів до організації статистичного спостереження й аналітичного оброблення даних. Основою сучасних досліджень у цій сфері є рекомендації Всесвітньої туристичної організації та Організації Об'єднаних Націй, викладені в «Міжнародних рекомендаціях щодо статистики туризму – 2008», які визначають принципи формування системи показників туризму, класифікації туристичних потоків і вимоги до порівнянності статистичної інформації [1].

Подальший розвиток методологічних підходів пов'язаний із запровадженням системи сателітних рахунків туризму, що дає змогу інтегрувати показники ТГК у систему національних рахунків і оцінювати його внесок у валову додану вартість, зайнятість та економічне зростання. Методичні положення «Сателітні рахунки туризму: рекомендовані методологічні рамки – 2008» [2] формують універсальну основу для міжнародних порівнянь і аналітичного забезпечення управління туризмом на макрорівні.

Важливу роль у гармонізації статистичних підходів відіграють рекомендації Євростату, викладені в «Методологічному посібнику зі статистики туризму», які спрямовані на уніфікацію показників діяльності колективних засобів розміщення, забезпечення просторової та часової порівнянності даних, а також їх використання у системі управління на рівні ЄС [3].

Методологічну основу статистичного забезпечення ТГК України забезпечують нормативно-методичні положення Державної служби статистики України щодо державного статистичного спостереження «Коллективні засоби розміщення», які регламентують склад показників, періодичність збирання даних та організацію статистичної звітності [4].

Суттєвий внесок у розвиток теоретико-методичних засад статистичного забезпечення управління зроблено, зокрема в контексті галузевих соціально-економічних систем, у працях українських учених-статистиків. В. Грицун обґрунтовує роль комплексної економічної статистики як аналітичної основи уніфікованого управління соціально-економічними процесами, що є методичною передумовою формування системи статистичного забезпечення управління ТГК [5]. У роботі А. Головача, В. Захожая, І. Манцурова та Н. Головач систематизовано методологію прикладної статистики та розкрито інструментарій інформаційно-аналітичного забезпечення управління на різних рівнях

економічної системи, зокрема у сфері галузевого та міжгалузевого аналізу [6].

Але незважаючи на значний науковий доробок, у сучасних дослідженнях недостатньо уваги приділено адаптації міжнародних методичних стандартів до умов функціонування ТГК України та формуванню інтегрованої системи статистичного забезпечення, орієнтованої на потреби управління в умовах цифрової трансформації. Це зумовлює актуальність подальших наукових досліджень у зазначеному напрямі.

Метою статті є наукове обґрунтування методичних підходів до формування статистичного забезпечення управління туристично-готельним комплексом України.

У межах дослідження особливу увагу приділено аналізу міжнародних методологічних стандартів туристичної статистики, визначено роль чинної системи офіційної статистики України у формуванні інформаційної бази управління галуззю, визначено її обмеження щодо відображення сучасних управлінських потреб та забезпечення міжнародної порівнянності статистичних показників, систематизовано принципи формування статистичного забезпечення управління ТГК України в умовах цифрової трансформації економіки, обґрунтовано необхідність інтеграції офіційної статистики, міжнародних методологічних стандартів та аналітичних інструментів. Такий підхід сприятиме підвищенню якості управлінських рішень у сфері туризму і гостинності та створить методичні передумови для вдосконалення системи статистичного забезпечення управління ТГК України.

Виклад основного матеріалу. Формування ефективного статистичного забезпечення управління ТГК України потребує системного підходу, який ґрунтується на поєднанні міжнародних методологічних стандартів туристичної статистики, національної системи офіційного статистичного спостереження та сучасних аналітичних інструментів. У міжнародній практиці основою побудови статистичної інформаційної бази у сфері туризму є рекомендації [1], які визначають концептуальні засади обліку туристичної діяльності, класифікацію туристичних потоків і структуру основних статистичних показників. Вони забезпечують методологічну єдність і міжнародну порівнянність даних, що є необхідною умовою для аналітичного забезпечення управлінських рішень у глобалізованому середовищі.

Важливим елементом статистичного забезпечення управління ТГК є система сателітних рахунків туризму, яка дає змогу інтегрувати показники туристичної діяльності у систему національних рахунків та оцінювати економічний внесок галузі у створення валової доданої вартості, зайнятість і формування доходів [2]. Застосування системи сателітних рахунків туризму створює можливості для комплексного аналізу ТГК на макрорівні та підвищує аналітичну цінність статистичної інформації для потреб державного управління.

Методологічні підходи Євростату орієнтовані на уніфікацію показників діяльності колективних засобів розміщення, забезпечення просторової та часової порівнянності статистичних даних, а також на їх

використання в системі управління соціально-економічним розвитком [3]. Зазначені підходи є особливо актуальними для України в контексті євроінтеграційних процесів і необхідності гармонізації національної статистики з європейськими стандартами.

Чинна система статистичного забезпечення ТГК України, попри наявність нормативно-методичної бази та використання окремих міжнародних рекомендацій, характеризується низкою обмежень. Це фрагментарність інформаційних потоків, недостатня інтеграція офіційної статистики з аналітичними потребами управління, а також низький рівень міжнародної порівнянності показників діяльності ТГК [3, 4].

Статистичне забезпечення управління ТГК в Україні формується на основі офіційної статистики, зокрема методологічних положень державного статистичного спостереження «Колективні засоби розміщення», які регламентують склад і періодичність збирання статистичних даних [4]. Але чинна система статистичного спостереження переважно орієнтована на облікові функції та не повною мірою враховує потреби управлінського аналізу, що обмежує можливості комплексного оцінювання ефективності функціонування ТГК і знижує ефективність управлінських рішень.

З погляду зазначеного вище особливої актуальності набуває проблема адаптації міжнародних методологічних підходів до національних умов функціонування ТГК України.

У працях вітчизняних учених-статистиків підкреслено, що ефективне управління соціально-економічними системами можливе лише за умов формування цілісної системи статистичного забезпечення, яка поєднує статистичні дані, аналітичні методи та інструменти ухвалення рішень [5]; акцентовано увагу на необхідності інтеграції офіційної статистики з аналітичними компонентами управління та використанні статистичної інформації не лише для обліку, а й для прогнозування й оцінювання результативності управлінських рішень [6].

Отже, методичні підходи до формування статистичного забезпечення управління ТГК України мають ґрунтуватися на інтеграції міжнародних стандартів туристичної статистики, національної системи офіційного статистичного спостереження та сучасних аналітичних підходів. Така інтеграція створює передумови для підвищення якості статистичної інформації, розширення аналітичних можливостей управління та забезпечення обґрунтованості управлінських рішень у сфері туризму і гостинності.

Водночас формування статистичного забезпечення управління ТГК не може обмежуватися збиранням та узагальненням статистичних даних. Важливим методичним аспектом є визначення принципів організації інформаційних потоків та їх перетворення на аналітичну інформацію, придатну для ухвалення рішень. У цьому контексті статистичне забезпечення доцільно розглядати як багаторівневу систему, що поєднує етапи формування, агрегування, аналітичної інтерпретації та використання первинних статистичних даних у процесі управління ТГК [5, 6].

З позицій методології прикладної статистики ключовим є перехід від

облікової функції статистики до її аналітичної та управлінської функцій, що передбачає використання статистичних показників не лише для фіксації стану галузі, а й для оцінювання тенденцій, структурних зрушень і результативності управлінських впливів [6]. Такий підхід особливо актуальний для ТГК, який характеризується високою сезонністю, територіальною диференціацією та залежністю від зовнішніх факторів.

Методично важливим є також узгодження показників, що формуються в межах офіційної статистики, з інформацією внутрішньої управлінської звітності суб'єктів туристично-готельного бізнесу. Наявність розриву між цими інформаційними рівнями знижує аналітичну цінність статистичних даних та ускладнює їх використання у процесі ухвалення управлінських рішень. У цьому зв'язку доцільним є формування інтегрованої системи показників ТГК, яка забезпечуватиме узгодженість макро-, мезо- та мікрорівневих даних відповідно до міжнародних методологічних стандартів [1–3].

Крім того, в умовах цифрової трансформації економіки зростає значення аналітичних інструментів оброблення статистичної інформації, що підвищує оперативність і глибину управлінського аналізу. Це потребує методичного переосмислення ролі статистичної інформації у системі управління ТГК та посилення її функції як основи для прогнозування, стратегічного планування та оцінювання ефективності управлінських рішень на різних рівнях управління [5].

Висновки. Ефективне управління ТГК України в сучасних умовах неможливе без формування цілісної системи статистичного забезпечення, яка відповідає вимогам цифрової трансформації економіки та глобалізації туристичних ринків. Якість управлінських рішень у сфері туризму і гостинності безпосередньо залежить від повноти, достовірності, своєчасності та аналітичної придатності статистичної інформації, використовуваної на різних рівнях управління.

Міжнародні методологічні стандарти туристичної статистики формують універсальну методичну основу для побудови статистичного забезпечення управління ТГК і забезпечують міжнародну порівнянність статистичних показників. Водночас їх безпосереднє використання в національній практиці потребує адаптації з урахуванням особливостей організації офіційного статистичного спостереження та управлінських потреб в Україні.

Чинна система офіційної статистики ТГК України переважно виконує облікові функції та не повною мірою забезпечує аналітичні потреби управління. Це зумовлює необхідність переходу від фрагментарного використання статистичних даних до формування інтегрованої системи статистичного забезпечення, яка поєднує офіційну статистику, управлінську звітність суб'єктів господарювання та аналітичні інструменти оброблення даних.

Методичні підходи до формування статистичного забезпечення управління ТГК України мають ґрунтуватися на інтеграції міжнародних стандартів туристичної статистики, національної нормативно-методичної

бази та принципів прикладної статистики. Такий підхід створює передумови для підвищення обґрунтованості управлінських рішень, удосконалення стратегічного планування та оцінювання результативності розвитку ТГК на національному та регіональному рівнях.

Надійшла 29.01.2026

Прорецензована 20.02.2026

Підписана до друку 17.03.2026

Оприлюднена 31.03.2026

Список використаних джерел

1. International Recommendations for Tourism Statistics 2008 (IRTS 2008). United Nations; World Tourism Organization. New York: United Nations, 2010. 145 p. URL: https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesm/seriesm_83rev1e.pdf
2. Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008 (TSA: RMF 2008). United Nations; World Tourism Organization; Eurostat; Organisation for Economic Co-operation and Development. Luxembourg; Madrid; New York; Paris: United Nations, 2010. 124 p. URL: https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesf/seriesf_80rev1e.pdf
3. Methodological Manual for Tourism Statistics. Version 3.1. 2014 edition. Eurostat. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014. 250 p. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/6454997/KS-GQ-14-013-EN-N.pdf>
4. Методологічні положення державного статистичного спостереження «Колективні засоби розміщення»: Наказ Держстату України від 10.06.2022 р. № 175 (із змінами від 07.06.2023 № 209). Київ, 2022. 19 с. URL: https://stat.gov.ua/sites/default/files/202307/Методологічні%20положення%20ДСС%20Колективні%20засоби%20розміщення%20№%20175_0.pdf
5. Грицун В. Статистичне забезпечення управління економікою. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 3. С. 180–185. DOI: 10.31891/2307-5740-2023-318-3-28
6. Головач А. В., Захожай В. Б., Манцуров І. Г., Головач Н. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення державного фінансового менеджменту (методологія і практика прикладної статистики). Київ: КНЕУ, 2010. 260 с.

References

1. United Nations, World Tourism Organization (2010). *International Recommendations for Tourism Statistics 2008 (IRTS 2008)*. New York: United Nations. Retrieved from https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesm/seriesm_83rev1e.pdf
2. United Nations, World Tourism Organization, Eurostat,; Organisation for Economic Co-operation and Development (2010). *Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008 (TSA: RMF 2008)*. Luxembourg; Madrid; New York; Paris: United Nations. Retrieved from https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesf/seriesf_80rev1e.pdf
3. Eurostat (2014). *Methodological Manual for Tourism Statistics. Version 3.1*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/6454997/KS-GQ-14-013-EN-N.pdf>
4. State Statistics Service of Ukraine (2022). *Metodolohichni polozhennia derzhavnoho statystychnoho sposterezhennia "Kolektyvni zasoby rozmishchennia"* [Methodological provisions of the official statistical observation "Collective accommodation establishments"]. Kyiv. Retrieved from https://stat.gov.ua/sites/default/files/2023-07/Методологічні%20положення%20ДСС%20Колективні%20засоби%20розміщення%20№%20175_0.pdf [in Ukrainian].
5. Hrytsun, V. (2023). *Statystychne zabezpechennia upravlinnia ekonomikoiu* [Statistical security of economic management]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*.

Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 3, 180–185. DOI: 10.31891/2307-5740-2023-318-3-28 [in Ukrainian].

6. Holovach, A. V., Zakhochai, V. B., Mantsurov, I. H., & Holovach, N. A. (2010). *Informatsiino-analitychne zabezpechennia derzhavnoho finansovoho menedzhmentu (metodolohiia i praktyka prykladnoi statystryky) [Information and analytical support of public financial management (methodology and practice of applied statistics)]*. Kyiv: National Economic University [in Ukrainian].

Цитування:

Савицький А. В. Методичні підходи до формування статистичного забезпечення управління туристично-готельним комплексом України. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. праць*. 2026. № 1. С. 14 – 21. DOI: 10.31767/nasoa.1-2026.02

Link to the article:

Savytskyi, A. V. (2026) *Metodychni pidkhody do formuvannia statystrychnoho zabezpechennia upravlinnia turystychno-hotelnym kompleksom Ukrainy [Methodological Approaches to the Formation of Statistical Support for Management of the Tourism and Hospitality Sector of Ukraine]*. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystryky, obliku ta audytu – Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Audit*. 1. 14 – 21. DOI: 10.31767/nasoa.1-2026.02 [in Ukrainian].